

berača, upniki, kateri si z oderuskimi obresti prej niso pomagali, ogoljufani. Koliko žalosti, krivice in greha! Hranilnice tirjajo sedaj navadno 5 $\frac{1}{2}$ do 6%, posojilnice 8, tudi 18 ali celo 25%, oderuhi pa 60, 100, 240% in še več. Pa ne samo kmetje, tudi mestjani, uradniki, oficirji vzdihujejo pod oderuštvo. Dunajski listi so te dni objavili dva nezaslišana dogodka. V orožarnici (arsenalu) je šola za artilerijske kadete; 30 teh mladih gospodov je pri nekem oderuhu pred 2—3 leti najelo 900 fl. Sedaj tirja kapital in obresti, skup 36.000 fl. t. j. 1600%. Nesrečni kadetje so baje šolo morali zapustiti, ker so bili toženi, pa dolga plačati niso mogli. Eden izmed teh ubožcev si je pri istem oderuhu lani izposodil 10 fl. sedaj se tirja od njega 400 fl. t. j. 2600%. Tako razsaja kapital med kristijani, kedar se ti izneverijo krščanstvu in udajo liberalnim naukom o „svobodnem kapitalu“! Temu se mora in tudi bo v okom prišlo!

Kdo naj gre v Bosno in Hercegovino sreče iskat?

Deželna vlada bosansko-hercegovačka v Sarajevu je objaviti dala pismo, iz katerega poizvemo, komu in kdaj je svetovati, da se kdo izmed avstrijsko-ogerskih prebivalcev izseli v novi deželi, bodi kmet bodi rokodelc. Ker je „Slov. Gosp.“ uže večkrat o tej reči bil vprašan, ustreza sedaj vsem tako, da objavi omenjeno pismo. Naj vsak sam potem izvoli in stori, kakor mu najbolj kaže.

Dosedanje potrebe prebivalcev v Bosni in Hercegovini niso bile velike. Obleko in orodje so si izdelovali večjidel sami. Obrtniki in trgovci, ki bi hotli se ondi sedaj naseliti, našli bi prejemnikov in kupcev le pri c. k. vojaštvu, uradnikih in majhnem delu tukajšnjih trgovcev. Sčasoma bodo potrebe večje, promet ogromnejši. O tem ni dvomiti. Sedaj kaže naseliti se le takim, ki delajo cenejše pa tudi boljše, kakor domači obrtniki in rokodelci. Dober zaslužek utegnejo najti, ako sodimo po dosedanjih skušnjah: dobri in po ceni delajoči tesarji, zidarji, mizarji, ključarji, glazutarji, kolarji, črevljarji, peki, mesarji, deloma tudi klobučarji; dalje krčmarji, pridelovalci sode in kavarnarji v mestih bi utegnili jako dober dobiček imeti; jednako prospevali bi mlinarji, žganjarji in pivarji; z dobičkom se daje tržiti z oblačili, obutalom, klobuki, z rečmi potrebnimi potnikom, vojakom, uradnikom, s pohištvo, kuhinjsko spravo, priprostim poljedelskim orodjem itd. Najboljše prospeva omenjena kupčija v mestih in ob velikih cestah. Mlinarji bi pa bili povsod dobro sprejeti, posebno, kateri bi narejen mlin seboj spravili. Izdelovanje opeke ali cigla bo čedalje potrebnejše blizu Sarajeva, Banjeluke, Dervente, Kiseljaka, Zenice (kder je mnogo premoga), potem blizu selišč ob železnici Novi-Banjaluškej, Brod-Zeniškej. Stavbarski mojstri najdejo dela v Banjiluki, Der-

venti, Doboju, Zenici in Sarajevu. Vozačev potrebujejo največ od Zenice do Sarajeva in na stezi iz Metkoviča nad Mostar v Sarajevo. Poljedelskim težakom pa še ni svetovati izseljevanje. Zemljišča državna in vakufi (last mohamedanskih cerkvá) še se ne prodavajo, druga pa so predraga. Lastniki (begi) jih previsoko cenijo; tudi je treba prej zemljiščne rešitve in urejenja razmer med krščansko rajo (kmeti) in mohamedanskimi begi (grajščaki). Obrtnikom in rokodelcem je svetovati, da vzamejo nekaj kapitala seboj, poprej pa, kakor se selijo, enega naprej pošljejo, da vse ogleda!

Prebivalcev šteje Sarajevo 40.000, Banjaluka 15.000, Mostar in Travnik 12.000, Foča 10.000, Dubno 6600, Bjelina in Livno 6000, Doljna Tuzla 5300, Kupreš 5200, Zvornik 4900, Gradačac 4500, Bihač 4000, Kozarac, Janja in Stolac 3500, Priedor 3200, Maglaj 3180.

Gospodarske stvari.

Oreh (juglans regia). Njegova prireja in velika koristnost.

M. To drevo, ki je iz Perzije doma, kjer divje raste, ima več sort, katerih najimenitnejše so: 1. Drobní trdoluščinasti oreh. Sad je droben, trdoluščinast, jedro je popolno, bogato na olju. Več sadov na jednom šopku. 2. Debeli, trdoluščinasti oreh. Sad je srednje debelosti, podolgovat okrogel s trdo luščino in polnim jedrom. Ta sorta je najbolj navadna. 3. Tankoluščinasti oreh. Sad je podolgovat, tankoluščinast s polnim jedrom. 4. Dolgi, debeli, tankoluščinasti oreh. Sad je debel, podolgovat, s tanko luščino in tankim, slokim jedrom. 5. Debeli okrogli, tankoluščinasti oreh. Sad ima prav debel, s tanko luščino in slokim jedrom, ki se med sušenjem zelo skrči. 6. Pozno cvetoči oreh. Sad je srednje debel s polnim okusnim jedrom. Drevo še le meseca junija žene, za to mu tudi mraz ni več lahko neva en in kaže toraj posebno za mrzlejške kraje. 7. Rodovitni oreh. Sad je srednje velikosti s precej polnim jedrom. Drevo je srednje veliko, rano žene in je prav rodovito. Posebno kaže za nasad po vrtilih. Zaploja se po semenu in požlahtnjeno postane drevo še večje. Razun navadnih sort razločujejo še rano zrele orehe raznih oblik, katerih sad po 2—3 tedne prej dozori. Učeni strokovnjak Dohnahl jih v svoji sadjereji našteva in opisuje 44 sort. Iz semena vzrejena drevesa ne ostajajo stanovitna gledé sadu, ampak spreminjajo obliko sada pogostoma tako, da se iz jedne sorte v drugo sprevržejo.

To sadno drevo raste v Perziji, kakor je že rečeno, divje, sadé ga pa in sicer v vseh sortah, po vsi južni in srednji Evropi, po vrtilih in polju, po sadovnjakih in ob cestah. Oreh zahteva globokopisno, rahlo zemljo in nekoliko bolj suho lego, prenaša mraz od 16—18 stopinj; kar pa je